

Дзюба К. С.
студентка магістратури
"Управління навчальним закладом"
(Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир)
e-mail: dziuba.katya-dziuba@yandex.ru

Формування конкурентноспроможності ВНЗ у сучасних умовах

У статті розглядаються особливості формування та розвитку конкурентноспроможності ВНЗ, висвітлюється забезпечуваність конкурентноспроможності ВНЗ, приділяється увага факторам, що підвищують конкурентноспроможність ВНЗ. Зроблено висновок про те, що конкурентноспроможність ВНЗ – це готовність навчального закладу надати освітні послуги в інноваційному режимі з використанням сучасних інформаційних технологій та ноу-хау.

Актуальність теми. Ситуація, яка складається на вітчизняному ринку освітніх послуг з кожним роком стає все більш напруженою. Проголошений курс на євроінтеграцію України, вступ до Болонського процесу, зміна політичних поглядів має яскраве вираження на розвитку та функціонуванні вищої школи в Україні. Саме якістю вищої школи керує конкурентноспроможність.

Конкурентноспроможність – це комплексна категорія, її переваги остаточно реалізуються через торгівлю, але базис конкурентних переваг створюється на всіх ланках суспільного виробництва, у тому числі значною мірою за рахунок структурної перебудови і дійової політики самого суспільства.

Основними причинами цього є, по-перше, жорсткий відбір освітніх закладів, які прагнуть працювати на ринку. Окрім цього, необхідно зазначити, що на ринок починає виходити все більше комерційних ВНЗ, які завдяки своїй мобільності, розвиненій матеріально-технічній базі і, в деякій мірі більш гнучкій ціновій політиці, забезпечують поступове збільшення своєї частки на ринку освітніх послуг [1].

Теоретичні і практичні аспекти проблеми підвищення конкурентноспроможності працівників досліджували такі українські вчені, як Амоша О. І., Бандур С. І., Близнюк В. В., Богиня Д. П., Грішнова О. А., Дмитренко Г. А., Долішній М. І., Колот А. М., Кравченко І. С., Лібанова Е. М., Лісогор Л. С., Макарова О. В., Новіков В. М., Новікова О. Ф., Онікієнко В. В., Петрова І. Л., Пирожков С. І., Семикіна М. В., Шаульська Л. В. та інші.

Мета статті: розглянути особливості формування та розвитку конкурентоспроможності ВНЗ, висвітлити забезпечуваність конкурентоспроможності ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. ВНЗ – це надання освітніх послуг, основною діяльністю якого є навчальна і позанавчальна діяльність. До діяльності ВНЗ відносяться такі складові як: навчальна, методична, наукова, управлінська, маркетингова, економічна, господарська, ремонтно-будівельна та ін.

Якість освіти на сучасному етапі виступає головною конкурентною перевагою навчальних закладів поряд з ціною. Якість навчання представляє собою сукупність споживчих властивостей освітньої послуги, що забезпечують можливість задоволення комплексу потреб щодо всебічного розвитку особистості учня.

Особливості конкурентоспроможності ВНЗ проявляються в наступному:

- по-перше, в конкурентоспроможності фокусуються всі показники якості та ресурсоемності роботи всього персоналу ВНЗ по всіх стадіях життєвого циклу освітньої послуги;

- по-друге, в даний час відсутні міжнародні документи з оцінки конкурентоспроможності ВНЗ;

- по-третє, в Україні технічна, економічна, кадрова, соціальна політика ВНЗ не орієнтовані на забезпечення конкурентоздатності університету.

Конкурентоспроможність ВНЗ забезпечується:

- конкурентоспроможністю студентів;
- конкурентоспроможністю випускників;
- рівнем професорсько-викладацького складу;
- науково-методичними засобами навчання;
- технічними засобами навчання;
- наявністю власних основних засобів (навчальні та допоміжні корпуси, обладнання);
- наявністю власної бібліотеки;
- наявністю лекційних аудиторій та ін [2].

Фактором, що підвищує конкурентоспроможність ВНЗ, є його готовність надати освітні послуги в інноваційному режимі з використанням сучасних інформаційних технологій та ноу-хау. Важливо те, що конкурентоспроможність освітньої програми визначається тільки тими властивостями, які представляють істотний інтерес для споживача і забезпечують задоволення даної потреби. Всі показники послуги, що виходять за ці рамки, не повинні розглядатися при оцінці конкурентоспроможності як і підвищують цінності послуги

в конкретних умовах. Тобто показники освітніх послуг, що відображають її ефект для виробника, часто не мають значення для споживача. Споживача цікавлять лише споживчі властивості, яким би шляхом вони не були досягнуті [3].

Конкурентоспроможність для вищих навчальних закладів є своєрідним "двигуном" для їх розвитку та подальшого удосконалення розвитку системи освіти і вищої школи зокрема. Для визначення рівня конкурентоспроможності ВНЗ Босак О. В. пропонує три позиції, а саме:

1) здатність вищих навчальних закладів забезпечити належну якість підготовки фахівців відповідного напрямку і спеціальності;

2) здатність студентів опанувати необхідні професійні знання та вміння;

3) здатність роботодавців реально оцінити підготовленість випускників вищих навчальних закладів до відповідної професійної діяльності [4].

Сучасні проблеми, протиріччя, пов'язані з позанавчальною діяльністю у ВНЗ, обґрунтовують необхідність організованої позаурочної діяльності з точки зору інтересів і потреб її учасників. Перспективи функціонування і розвитку системи позанавчальної діяльності у ВНЗ у сучасних умовах бачаться в реалізації наступних заходів:

– пошуку нових форм та напрямків позанавчальної діяльності, адекватних сучасним ціннісним орієнтаціям студентської молоді в поєднанні з наявними позитивним досвідом та традиціями;

– створенні Центру та системи соціального моніторингу інтересів і динаміки проблем студентського життя;

– удосконаленні системи інформування студентів (у тому числі устаткування яскравих інформаційних стендів у навчальних корпусах, оптимізації системи радіомовлення, видання загальноуниверситетської газети);

– створенні служби психологічної підтримки студентів, консультативної допомоги; активізація роботи щодо соціального захисту студентів, дотримання їх прав і пільг;

– наданні допомоги у вторинній зайнятості студентів та працевлаштування випускників за допомогою організації студентської біржі праці;

– реалізації в системі позанавчальної роботи можливостей студентського самоврядування, створенні умов для самостійної інноваційної діяльності самих студентів у сфері позанавчального часу;

створення банку даних про творчі організаторських здібностях студентів, їх використання у навчально-виховної діяльності;

- сприянні роботі профспілкової студентської організації, молодіжного руху студентських загонів, іншим громадським організаціям, органам студентського самоврядування в гуртожитках, клубах і об'єднанням;

- забезпеченні матеріальної і фінансової бази позааудиторної роботи;

- створенні системи морального і матеріального стимулювання найбільш активних викладачів і студентів-організаторів позанавчальної діяльності;

- реалізації цілеспрямованої кадрової політики, забезпеченні професіоналізму організаторів позанавчальної роботи – викладачів, студентів-громадських працівників, штатних співробітників-фахівців;

- удосконаленні роботи кураторів, контроль за їх діяльністю, регулярне проведення конкурсу кураторів.

Основною метою ВНЗ є навчальна робота, але, незважаючи на це, важливе місце займає і позанавчальна діяльність, а саме:

- господарська діяльність (наявність додаткових послуг-банк, буфет, їдальня, кімната для паління і т.д.);

- наявність побутових послуг (лавочки, урни і т.п.);

- наявність спортивних секцій, спортивно-патріотичних клубів;

- організація дозвілля (команди КВН, театральні гуртки, танцювальні студії, проведення конкурсів тощо) [5].

Висновки. Отже, конкурентоспроможність – це властивість товару, послуги, суб'єкта ринкових відносин виступати на ринку нарівні з присутніми там аналогічними товарами, послугами чи конкуруючими суб'єктами ринкових відносин.

Конкурентоспроможність ВНЗ – це готовність ВНЗ надати освітні послуги в інноваційному режимі з використанням сучасних інформаційних технологій та ноу-хау.

У сучасних умовах наявність конкурентних переваг у ВНЗ є передумовою його виживання на ринку. Високий рівень конкурентоспроможності ВНЗ повинен свідчити про ефективність його функціонування, гнучкість у адаптуванні до змін середовища функціонування, високу якість навчання, позитивність сприйняття, високий рівень кваліфікації викладачів тощо.

Список використаних джерел та літератури:

1. Решетілова Т. М. Методичний підхід до оцінки конкурентоспроможності ВНЗ / Т. М. Решетілова // Маркетинг в Україні. – 2005. – № 3. – С. 55-56.
2. Фасхiev Х. А. Оценка конкурентного потенциала и конкурентоспособности высшего учебного заведения / Х. А. Фасхiev, И. М. Гараев // Початкова школа. – 1988. – № 7. – С. 155-156.
3. Ануфрієва Н. М. Про готовність до школи / Н. М. Ануфрієва, Н. М. Малиновська // Початкова школа. – 1988. – № 7. – С. 70-76.
4. Босак О. В. Фактори конкурентоспроможності вищих навчальних закладів в системі формування економіки знань / О. В. Босак // Регіональна економіка. – 2008. – № 4. – С. 223-227.
5. Петруня Ю. Є. Маркетинг на ринку освітніх послуг / Ю. Є. Петруня // Маркетинг в Україні. – 2004. – № 1. – С. 125-127.

Дзюба Е. С.

Формирования конкурентоспособности вуза в современных условиях

В статье рассматриваются особенности формирования и развития конкурентоспособности вузов, освещается обеспеченность конкурентоспособности вузов, уделяется внимание факторам, повышающим конкурентоспособность вуза. Сделан вывод о том, что конкурентоспособность вуза – это готовность учебного заведения предоставить образовательные услуги в инновационном режиме с использованием современных информационных технологий и ноу-хау.

Dziuba K.

Formation of competitiveness of universities in modern conditions

In the article features of formation and development of the competitiveness of universities zabezpechuvaniist highlights the competitiveness of universities, focuses on factors that increase the competitiveness of universities. It is concluded that the competitiveness of universities – is the willingness of the institution to provide educational services in an innovative mode of using modern information technology and know-how.